شغل مناسب شما

برای بسیاری از کسانی که تازه می خواهند به بازار کار وارد شوند، مساله شغل مناسب یک چالش اساسی محسوب می شود. در واقع دو بعد مهارت‌های فرد و شخصیت وی عاملی اساسی برای انتخاب شغل است. در همین راستا انتشارات نقش و نگار کتابی با نام «شغل مناسب شما» نوشته پاول تایگر را با ترجمه مهدی قراچه‌داغی منتشر کرده است. پاول تایگر در این کتاب که نام اصلی آن Do What You Are است، با تکیه بر تیپ‌شناسی MBTI کوشیده است، مخاطب را با کارکرد شخصیت در محیط کار و نیز هزینه‌ها و تنش‌های ناشی از نبود تطابق شغل و شخصیت آشنا کند. خواندن این کتاب را به همه کسانی که به شخصیت‌شناسی علمی و ارتباط آن با محیط شغلی علاقه‌مند هستند، توصیه می‌کنیم.

فرهنگ «آچاربه‌دستی» را رواج دهیم

از هر پنج کارجوی بازار کار ایران چهار نفر فاقد مهارت هستند!

برابر آمارهای ابلاغی حدود ۳ میلیون نیروی کار وجود دارد که بیش از ۷۰ درصد آن‌ها به دلیل مهارت و کاربلدی در انتظار کار به سر می‌برند

● طاهره خواجه گیری
● خبرنگار

بیکاری، آمار بالای فارغ‌التحصیلان بیکار و واژه‌ها و عبارت‌ها و اصطلاحاتی از این دست، امروزه بیش از هر زمان دیگری در فضای اقتصاد ایران به گوش می‌رسد. آنچه در این میان حائز اهمیت بسیار است، سیل فارغ‌التحصیلان با مدارک دانشگاهی است. اما انگار دیگر زمان آن رسیده که سیستم آموزش عالی ایران دستمال‌های سفیدش را بالا ببرد و به ناکارآمدی سال‌ها آموزش تئوری اعتراف کند. البته در این میان اقداماتی شده. راه‌اندازی دانشگاه‌هایی با عناوینی چون علمی–کاربردی قرار بوده افرادی دارای مهارت را به بازار کار ایران معرفی کند. اما با برنامه‌هایی که دولت برای کوچک‌سازی چنین دانشگاه‌هایی در پیش گرفته، به نظر می‌رسد این برنامه‌ها راه به جایی نبرده‌اند. در هر صورت آنچه نمی‌توان نادیده گرفت این است که آموزش‌های مهارتی در هر مقطعی موثرند و زمینه‌های اشتغال‌زایی و اقتصاد بدون آن امکان‌پذیر نیست. از طرفی با وجود اینکه یکی از مهم‌ترین دلایل بیکاری کارجویان نبود مهارت است، اما با وجود هشدارهای لازم برای تجهیز دانش با مهارت برای ورود به بازار کار، این نیاز هنوز از سوی کارجویان جدی گرفته نمی‌شود و یک تحقیق رسمی نشان می‌دهد که تنها ۲۰ درصد دانش‌آموزان متوسطه ترجیح می‌دهند در رشته فنی‌وحرفه‌ای درس بخوانند، به عبارتی از هر ۵ کارجوی آینده کشور یک نفر مهارت دیده و ۴ نفر فاقد مهارت هستند. در این میان هنوز سازمان آموزش فنی‌وحرفه‌ای کشور یکی از مهم‌ترین متولیان آموزش‌های مهارتی در کشور است و نقشی تنظیم‌کننده در این بازار بر عهده دارد. این سازمان هم‌اینک دارای ۶۵۰ مرکز آموزشی در کل کشور است و در ۳۱ شهرک صنعتی نیز دارای مراکز ارتقای مهارت است. سالانه ظرفیتی بیش از ۲۰۰ هزار نفر در دوره‌های بخش دولتی و ۵۰۰ هزار نفر در آموزشگاه‌های آزاد، آموزش‌های لازم را فرامی‌گیرند. در حال حاضر ۳۰۰ هزار استاندارد آموزش شغلی نیز، که مشخصا توانمندی شغلی افراد را بالا می‌برد، در کشور وجود دارد اما در مقایسه با دیگر کشورها این آمار کم است.

تخصص و مهارت، نیاز بازار پساتحریم

امروزه و در دوران پسابرجام، بازار کار ایران به تکنسین ماهر، متخصص و کارآمد نیاز دارد، رشد بی‌رویه دانشگاه‌ها و حضور بیش از ۴ میلیون و ۷۰۰ هزار دانشجو در سطوح مختلف تحصیلی و فارغ‌التحصیلی سالانه حدود ۹۰۰ هزار نفر از آن‌ها در کشور که جویای کارند، ما را بر آن می‌دارد که به توسعه آموزش‌های کوتاه‌مدت و مهارتی بپردازیم و از مهارت اساتید به صورت کاروزری، کاربینی و استادشاگردی بهره ببریم و توجه خاصی به آن داشته باشیم و با فرهنگ‌سازی مهارت، کاربلدی و آچاربه‌دستی در جامعه با فرهنگ غلط مدرک‌گرایی و پشت‌میزنشینی خداحافظی کنیم. این‌ها بخشی از صحبت‌هایی است که حمیدرضا خانپور، مسئول بخش آموزش سازمان فنی‌وحرفه‌ای کل کشور، با خبرنگار آتیه‌نو در میان گذاشته است.

وی در ادامه به این مهم اشاره می‌کند که جوان ایرانی باید در کنار تحصیلات دانشگاهی با مهارت هم آشنا شود؛ مثلا اگر یک تحصیل کرده دانشگاهی به کامپیوتر و امور بازرگانی و حسابداری و نام‌آشنا باشد، قطعا بلافاصله پس از فارغ‌التحصیلی می‌تواند در بنگاه‌های اقتصادی مشغول به کار شود. وی صحبت‌هایش را این‌چنین ادامه می‌دهد: «امروز در کشور برابر آمارهای ابلاغی حدود ۳ میلیون نیروی کار وجود دارد که بیش از ۷۰ درصد آن‌ها به دلیل مهارت و کاربلدی در انتظار کار به سر می‌برند. بنابراین دولت می‌بایست با توسعه کاروزری همه فارغ‌التحصیلان علاقه‌مند را به بنگاه‌های اقتصادی معرفی کند تا در کنار اساتید فن و دنیای واقعی کار مهارت‌های علمی را با مهارت‌های عملی تلفیق کنند و در کنار هم علم، فن، هنر و مهارت را تلفیق و به اشتغال برسانند.»

> برش
>
> با بررسی‌ها و مطالعاتی که روی بازار کار ایران صورت گرفته، مشاغل خدماتی بیشترین تقاضا را در کشور دارند. با پیشرفت تکنولوژی و ماشینی شدن زندگی، مباحث خدمات پس از فروش پرنگ‌تر شده و سرویس کردن و نگهداری از دستگاه‌ها و ابزارآلات جزو ضروریات است. مثلا این روزها در هر برجی که ساخته می‌شود یک تکنسین ماهر برق، سرویس کار و نگهداری آسانسور و لوله کش آب سرد و گرم نیاز داریم. در آلمان هر فرد بعد از آموزش مهارت اولیه، در واحدهای صنعتی، تولیدی و خدماتی جذب می‌شود و در کنار کار تخصصی و روزمره آموزش‌های نوین کاری را می‌بینند

آنچه فنی‌وحرفه‌ای می‌کند

سازمان آموزش فنی‌وحرفه‌ای کشور، به‌عنوان متولی آموزش‌های کوتاه‌مدت و کاربردی مهارتی، با فراهم کردن زیرساخت‌های لازم و بیش از ۶۵۰ مرکز آموزشی فنی‌وحرفه‌ای در شهرستان‌های کشور و با فراهم کردن بیش از ۱۲ هزار آموزشگاه فنی‌وحرفه‌ای آزاد که توسط بخش خصوصی اداره می‌شوند، کار تربیت نیروی انسانی ماهر مشخص و کارامد را در بخش‌های مختلف صنعت، خدمات، کشاورزی در بیش از ۶۵۰۰ استاندارد شغل و شایستگی به عهده دارد. زیرساخت اصلی آموزش‌ها تهیه و تدوین استانداردهای آموزشی است که با کمک اساتید فن و دستگاه‌های اجرایی مرتبط و علاقه‌مندان و بومی‌سازی مشاغل دنیا در حال شکل‌گیری است.

پرطرفدارها و پردرآمدها

اما شاید برای هر کسی این سوال مطرح باشد که کدام مشاغل در بازار کار ایران در حال حاضر دارای بیشترین تقاضا هستند و صاحبان کسب‌وکار به دنبال چه نیروی کار مهارت‌دیده‌ای هستند. خانپور در این زمینه می‌گوید: «با بررسی‌ها و مطالعاتی که روی بازار کار ایران صورت گرفته، مشاغل خدماتی بیشترین تقاضا را در کشور دارند.» وی دلیل این امر را این‌گونه تشریح می‌کند: «با پیشرفت تکنولوژی و ماشینی شدن زندگی، مباحث خدمات پس از فروش پرنگ‌تر شده و سرویس کردن و نگهداری از دستگاه‌ها و ابزارآلات جزو ضروریات است. مثلا این روزها در هر برجی که ساخته می‌شود یک تکنسین ماهر برق، سرویس کار و نگهداری آسانسور و لوله‌کش آب سرد و گرم نیاز داریم.»

در این میان هستند مشاغلی که صاحبان آن‌ها با مهارت‌آموزی دارای درآمد بالایی هستند و نیازی به مدارک دانشگاهی هم ندارند. تعمیرکار خودرو، صافکار و نقاش اتومبیل امروزه از مشاغل پردرآمد هستند اما به نظر می‌رسد فارغ‌التحصیلان دانشگاهی رغبت به این کارها ندارند و به دنبال پشت‌میزنشینی هستند. خانپور در این مورد می‌گوید: «برای ارائه آموزش درست و اصولی و منطبق با علم روز می‌بایست زیرساخت‌های آموزشی را فراهم کنیم. باید تجهیزات، مواد مصرفی و امکانات کارگاهی ما به‌روز باشد تا بتوانیم برای فردای جامعه افراد توانمند و قابلی داشته باشیم. چون با امکانات دیروز نمی‌توان برای فردای جامعه نیروی توانمند و متخصص تربیت کرد. باید تجهیزات، مواد مصرفی و اساتید و مربیان به علم روز مسلط باشند تا خروجی اثربخشی برای فردای کشور داشته باشیم و بتوانیم در منطقه حرفی برای گفتن داشته باشیم. چون در این صورت حتی می‌توانیم به کشورهای همسایه نیرو بفرستیم.»

صلاحیت حرفه‌ای به جای مدرک

این مقام مسئول در ادامه به تفاوت بازار مهارتی ایران و سایر کشورها اشاره می‌کند و می‌گوید: «در کشورهای پیشرفته دنیا به صلاحیت حرفه‌ای اهمیت داده و توجه ویژه‌ای به آن می‌شود. به طور مثال در آلمان هر فرد بعد از آموزش مهارت اولیه، در واحدهای صنعتی، تولیدی و خدماتی جذب می‌شود و در کنار کار تخصصی و روزمره آموزش‌های نوین کاری را می‌بیند و سطوح صلاحیت حرفه‌ای را از کارگر ساده، تکنسین و کاردانی، کارشناسی تا دکتری حرفه‌ای در آن تخصص طی می‌کند و حقوق و مزایای کار خود را دریافت می‌کند و در کار تخصصی خود پیشرفت لازم را دارد. اما در ایران نیروهای خدماتی به خاطر فرار از کاریدی و گرفتن مزایای بیشتر، در رشته‌های غیرمرتبط ادامه تحصیل می‌دهند و برای دستگاه، بحران بیکاری به وجود می‌آید. مثلا اگر یک نگهبان در شغل خود که حفاظت فیزیکی و حراست است یا آبدارچی در خانه‌داری، هتلداری، و سفره‌آرایی ادامه تحصیل دهد و از مزایای آن بهره گیرد، می‌تواند به برند شدن یک سازمان یا شرکت در امر خدمات‌رسانی حرفه‌ای کمک کند و خودش هم موفق باشد.»

آمار و ارقام مهارت‌آموزی در سایر کشورها

بین شاخص سرانه تولید ناخالص داخلی و نرخ ثبت‌نام دانش‌آموزان فنی‌وحرفه‌ای متوسطه به کل دانش‌آموزان کشورها همبستگی مثبتی وجود دارد. متوسط نرخ ثبت‌نام در کشورها ۲۴ درصد است. ایران با نسبت ۲/۲۰ و سرانه ۵۷۰/۱۱ دلار در رتبه ۴۰ براساس شاخص سرانه قرار دارد. کشور ایتالیا بالاترین درصد برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای ارائه‌شده در محیط کار را به خود اختصاص داده است.

اتریش بیشترین برنامه‌های آموزشی مبتنی بر محیط کار (عمدتا ارائه‌شده در محیط کار) را ارائه کرده و دانمارک بیشترین برنامه مشارکتی بین مراکز آموزشی و محیط کار را داشته است. سوئد تمام آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای خود را عمدتا در مراکز آموزشی و برخی را در محیط کار ارائه می‌کند. کشور فنلاند ۱۰۰ درصد برنامه‌های آموزشی خود را تنها در مراکز آموزشی دنبال می‌کند. ۴/۳۱ درصد نیروی کار اتریش ۵ سال قبل از اشتغال را به فراگیری آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای می‌گذراند و ۳/۲۸ درصد نیروها نیز در این کشور ۴ سال قبل از اشتغال را آموزش می‌بینند. در این بخش ۷/۴۴ درصد نیروی کار ایتالیا نیز ۵ و بیشتر از ۵ سال قبل از اشتغال را مشغول آموزش فنی‌وحرفه‌ای می‌شود. در ایرلند ۷/۳۲ درصد نیروی کار تنها یک سال قبل از ورود به بازار کار به فراگیری آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای می‌پردازد و این میزان در مورد کشور ایتالیا ۱۳ درصد و در مورد کشور چین ۲ دهم درصد است.

در سوئد هیچ نیروی کاری یک سال قبل از ورود به بازار کار آموزش فنی‌وحرفه‌ای نمی‌بینند و برای این منظور ۱۰۰ درصد نیروها ۳ سال آموزش را در پرونده کاری خود ثبت می‌کنند. ۶/۸۵ درصد نیروی کار پرتغال ۳ سال قبل از اشتغال آموزش فنی‌وحرفه‌ای می‌بینند و در کشور آلمان این آمار ۵/۷۳ درصد است. از سویی، ۲/۸۵ درصد نیروی کار چین و ۲/۴۶ درصد اسپانیایی‌ها نیز ۳ سال قبل از اشتغال آموزش فنی‌وحرفه‌ای می‌بینند. در یونان ۵/۴۷ درصد نیروی کار ۴ سال قبل از اشتغال آموزش فنی‌وحرفه‌ای می‌بینند و در هلند نیز ۳۲ درصد نیروها چنین آموزش‌هایی را می‌گذرانند. تنها ۷ دهم درصد چینی‌ها ۴ سال قبل از اشتغال آموزش مهارتی می‌بینند و این میزان در کشور دانمارک ۷/۴۱ درصد است.

یونسکو در سال ۲۰۰۹ تحقیقی در مورد کشورهای مختلف انجام داده تا نسبت ثبت‌نام دانش‌آموزان متوسطه در رشته‌های فنی و حرفه‌ای به کل دانش‌آموزان مشخص شود. این نسبت در رابطه با وضعیت شاخص سرانه تولید ناخالص داخلی بررسی شده و نشان می‌دهد که وضعیت گرایش و ثبت‌نام دانش‌آموزان متوسطه در برخی کشورها برای ادامه تحصیل در رشته‌های فنی‌وحرفه‌ای به نسبت کشورهای دیگر به مراتب بالاتر و قابل توجه است. به‌عنوان نمونه در حالی که ۳/۷۷ درصد دانش‌آموزان متوسطه کشور اتریش با سرانه تولید ناخالص داخلی ۳۸ هزار و ۸۷۴ دلار ترجیح می‌دهند در رشته‌های فنی‌وحرفه‌ای ثبت‌نام کنند، این وضعیت در مورد کشوری مانند گرجستان ۹/۲ درصد، ارمنستان ۲/۴ و کنیا تنها یک درصد است.

● حسین راغفر
● استاد اقتصاد

فقر مهارت

فقر در اقتصاد تعاریف متعددی دارد. معمولا در ساده‌ترین حالت حداقل درآمد برای گذران زندگی در روز مد نظر قرار می‌گیرد و کسانی را که درآمدی زیر این خط (مشهور به خط فقر) دارند، فقیر می‌نامند. در این تعریف اولیه، فقر با درآمد و به تبع آن بیکاری ارتباطی کامل دارد. زمانی که به وضعیت ایران نگاه می‌شود، متوجه می‌شویم که بسیاری از افراد مجبور هستند با درآمدهایی کار کنند که بنا بر همین تعریف زیر خط فقر در نظر گرفته می‌شود. بحث‌های آماری تعیین خط فقر در این یادداشت نمی گنجد، ولی تنها کافی است به شرایط امروز اقتصاد در کلان شهرهای ایران نگاهی انداخته شود تا متوجه شویم که بسیاری از صاحبان مشاغل با ۸ ساعت کار عادی توان تأمین مخارج زندگی خود و خانواده خود را ندارند. اما این سکه روی دیگری هم دارد. در چرخه اقتصادی که به مدل گردش خون معروف است، مردم بخشی از زمان خود را در اختیار بنگاه‌ها می‌گذارند و به ازای آن حقوق و دستمزد دریافت می‌کنند. بازار کار هم به مانند تمام بازارهای اقتصادی بر اساس عرضه و تقاضای نیروی کار مشخص می‌شود، هر چند که در ایران این بازار علاوه بر این تاحدودی نیز تحت تأثیر سیاست‌های دولت قرار دارد. در واقع مساله این است که در بازار نیروی کار، افراد چه مهارتی به بنگاه‌ها ارائه داده‌اند که امروز حقوقی بالاتر از حداقل حقوق مصوب وزارت کار دریافت کنند. در واقع اگر به این چرخه درست نگاه شود، متوجه می‌شویم که فقری که از آن سخن گفته می‌شود در حقیقت فقر در مهارت است. بر اساس ساده‌ترین اصول علم اقتصاد، کارفرما تا جایی دست به افزایش نهاده‌های تولید می‌زند که بازدهی این نهاده‌ها بیش از هزینه به کارگیری آنها باشد. حال سوال این است که آیا نیروی کار ایرانی مهارتی با ارزشی فراتر از حقوق دریافتی دارد؟ آیا می‌توان نیروی انسانی‌ای یافت که مهارتی با ارزش اقتصادی بالا داشته باشد و هنوز بیکار باشد؟ همه صحبت از بیکاری می‌کنند چون بیکارها قادر به بیان مشکل خود هستند اما سوال این است که چه کسی پاسخگوی موقعیت‌های شغلی خالی است که فردی دارای مهارت برای آن یافت نمی‌شود؟ این مساله نه برای مشاغل سخت و پیچیده بلکه حتی برای ساده‌ترین شغل‌ها هم وجود دارد. باید برای ارتقای مهارت نیروی کار، تدبیر و اندیشه کرد.

● کلاس
● فوت و فن

رزومه، ویترین شما برای انتخاب

رزومه کاری یکی از مهم‌ترین ابزارهایی است که می‌تواند شما را در دریافت شغل، یاری کند. برای هر شغل معمولا چندین داوطلب وجود دارد و قضاوت اولیه درباره افراد از روی رزومه امکان پذیر است اما سوال اساسی این خواهد بود که این رزومه چگونه باید نوشته شود.

هدف رزومه

قبل از شروع بحث ساختار یک رزومه کاری باید به یک نکته توجه کرد. رزومه به صورت عام دارای اهداف مختلفی است، برای مثال، رزومه تحصیلی دارای اهدافی کاملا متفاوت از وضعیت کاری است و سوابق و ساختار رزومه باید بنا به نوع کاربرد آن متفاوت باشد. نحوه نوشتن رزومه کاری هم بنا به نوع کار، متفاوت می‌شود. طبیعتا همه افراد دارای جنبه‌های مختلف شخصیتی و تجربه‌ای هستند و این جنبه‌ها باید با توجه به شرایط فرد، متفاوت باشد. برای مثال فردی که برای یک کار تحقیقاتی یا دانشگاهی داوطلب می‌شود باید جنبه آکادمیک خود را در رزومه بیشتر نشان دهد اما وقتی فردی برای شغلی مانند مدیریت اجرایی یک واحد داوطلب می‌شود، طبیعتا باید قدرت تصمیم‌گیری و سوابق مدیریتی خود را بهتر نشان دهد.

خلاصه‌نویسی

تحقیقات دانشکده کارآفرینی دانشگاه تهران نشان می‌دهد که هر کارفرما به طور متوسط حدود ۳ دقیقه برای خواندن یک رزومه وقت صرف می‌کند. این زمان اندک باید به بهترین نحو برای دریافت اطلاعاتی که شما می‌خواهید از طریق رزومه منتقل کنید، استفاده شود. در واقع نباید اطلاعات به حدی زیادی باشد که کارفرما مجبور باشد برای یافتن سوابق مورد نیاز در میان رزومه جست‌وجو کند. مطمئنا اگر کارفرما حوصله جست‌وجو در رزومه را نداشته باشد، اولین فردی که از این موضوع ضرر می‌کند، خود شما هستید. به همین دلیل بهتر است رزومه، بسیار مختصر و حاوی نکات اصلی باشد. یک یا دو صفحه رزومه برای توضیح کفایت می‌کند و افزایش صفحات می‌تواند اثری کاملا معکوس بر جای بگذارد. در واقع هدف رزومه این است که کارفرما ترغیب شود، قرار یک مصاحبه کاری را با شما تنظیم کند.